

Åndens fattigdom - fra karismatikere til lutheranere

Innledning

”Den karismatiske bevegelsen er mangfoldig. Man regner med at den hadde sitt utspring innenfor den episkopale kirken i USA, der presten Dennis Bennett 3. april 1960 fortalte at han hadde opplevet åndsdaopen og mottatt tungetalens gave. Hans liv var blitt forvandlet til å bli preget av glede, frihet, lovprisning og ny kraft, sa han.” (Jon Kvalbein). Selv om denne bevegelsen er mangfoldig, er det allikevel noen trekk som går igjen, og som kjennetegner bevegelsen. Vi skal i denne artikkelen ikke ta for oss den karismatiske bevegelsen generelt. Men vi skal ta fram ett av de kjennetegnene som Bibelen nevner på de sanne kristne. Så skal vi sammenholde det med den karismatiske tenkning omkring disse ting.

Å prøve åndene

I dag sies det stadig at vi må være tolerante og ikke si noe – for fredens skyld. Men Herren pålegger alle troende å ta stilling til og vurdere all forkynnelse, om den er i samsvar med Skriften, med det som ble åpenbart for apostlene og profetene. Det finnes en spesiell nådegave til å prøve åndene, som er gitt til menigheten for at vi ikke skal bli kastet hit og dit i lærespørsmål (1 Kor 12,10; Ef 4,11-16). Samtidig er dette alle kristnes ansvar (1 Joh 4,1 flg). Jødene i Tessalonika viste en rett holdning da ”*de tok imot Ordet med all godvilje, og gransket hver dag i Skriftene om det forholdt seg slik som det ble sagt*” (Apg 17,11). Jesus sier at et hvert strømdrag og bevegelse skal prøves på sine frukter (Matt 7,15-16). Det er viktig å understreke at det er ikke bare forkynnelseens innhold som skal prøves, men også dens frukter. Derfor er følgende spørsmål vesentlige i denne sammenhengen:

- Fører forkynnelse til frihet i Kristus eller inn i lovstrev og trelldom?
- Fører forkynnelse til frigjøring og frelse?
- Blir de som er troende, oppbygget i sitt trosliv?
- Bygges eller splittes vennsamfunnet?
- Fører forkynnelse til et hellig liv, opptuktelse i gudsfrykt eller er fruktene overåndelige og svermeriske?

Og den viktigste prøvesteinen er ordet om korset, om stedfortrederen: ”*På dette skal dere kjenne Guds Ånd: hver ånd som bekjenner at Jesus er Kristus, kommet i kjød, er av Gud*” (1 Joh 4,2). Det avgjørende spørsmålet er om det er Ordet om korset, om Kristi blod, som står i sentrum.

Fattige i ånden

I det som vi skal se på i det følgende, er det naturlig å ta utgangspunkt i et ord fra Jesu bergpreken, der han taler om det som kjennetegner hans sanne disipler: ”*Salige er de fattige i ånden, for himlenes rike er deres*” (Matt 5,3). Hva betyr dette? Meningen kan ikke være at de er fattige på ånd, for dette er jo sagt til troende mennesker. Du skal også merke deg at ånden er skrevet med liten ”å”. Det er altså ikke tale om Den Hellige Ånd, at de skulle ha liten fylde av Ånden (jf. 1

Kor 12,13). Å være fattig i ånden er heller ikke det samme som å være fattig generelt, fattig på jordisk gods. Men det er ikke sjelden vi i våre dager hører forkynnelse som hevder nettopp det. Et typisk eksempel har vi i en tekstgjennomgåelse i «Kirkebladet» for noen år siden, der Jakob Jervell skrev om den rike mann og Lasarus. Han hevdet at Lasarus ikke kom til himmelen fordi han var et fromt og fint menneske, men fordi han var fattig, ussel og elendig, og utelukkende derfor. *”Det er ikke færre mennesker fra Harlem i Guds rike enn det er fra Norge, selv om de aldri har hørt et kløyva Guds ord. Aldri vil de bli «omvendt» heller, fordi de ikke kan en kristelig stavelse. De er syndebukkene, dem vi har korsfestet. Det vil ikke bli stilt de ringeste krav til dem, de vil i flokk og følge marsjere rett inn i Guds rike».* Ifølge Jervell marsjerer de elendige og fattige rett inn i Guds rike – uten noen omvendelse, uten å ha hørt noe om Jesus, ja, uten å ha hørt «et kløyva Guds ord»! Dette liberale, sosiale ”evangelium” er så langt fra sann kristendom som det kan være (jf. Rom 10,14). Den rike mannen som vi leser om i Luk 16,20-31, gikk ikke fortapt på grunn av at han var rik. Det er sant at Jesus advarer imot rikdom og sier at det er *”lettere for en kamel å gå gjennom et nåløye enn det er for en rik å komme inn i Guds rike”* (Luk 18,25). Men det er fordi man har så lett for å sette sin lit til sin rikdom (Mark 10,24). På den andre siden ble ikke den fattige frelst fordi han var fattig, men fordi han i sin fattigdom satte sin lit til Gud. Det var forholdet til Jesus som skilte de to for tid og evighet. Fattigdommen i seg selv frelser ingen. Men det å være fattig i ånden kjennetegner en sann kristen. Hva vil det si?

Hva er fattigdommen i ånden?

Å være fattig vil si å ikke eie noe. Man er henvist til å få noe ved å tigge fra andre. Tiggeren har ingenting. Han må leve av en annen. Får han det ikke, så dør han. Han er helt avhengig av en annen. Å være fattig i ånden vil si å stå som en tigger for Gud. Man har ikke noe å komme fram for ham med, men er avhengig av å få alt fra ham. Det er de som har det slik, og de alene, som er frelst. Fattigdommen har med det indre å gjøre. Gud sender en fattigdomsfølelse inn i ditt hjerte, slik at Jesus blir din eneste skatt og trøst. Fattigdommen kjennetegnes på at du blir misfornøyd både med omvendelsen, troen, bønner, ja, med hele din kristendom. Men du er fornøyd med Jesus og bare med ham. Dette er det normale i en kristens liv. Det er ikke en unormal åndelig tilstand.

*Blir du selvforføyet,
har du alt deg bøyet
bort fra livets sti.
Bare de som kjenner
syndens nød, seg vender
hen til nåden fri.*

*Heller må du ligge
her i støv og tigge
fred i Jesu blod
enn som selvrettferdig,
hellig, sterk og verdig
eie trøst og mot.*

I Åp 3,8 sies det om menigheten i Filadelfia: *”Jeg vet om dine gjerninger: Se, jeg har satt foran*

deg en åpen dør, og ingen kan lukke den igjen. For du har liten styrke, og har holdt fast på mitt ord og ikke fornektet mitt navn.”

Her står det ikke en ”åpen” dør, men en *åpnet* dør. Den var stengt, men er nå blitt åpnet. For hvem? For den som har liten styrke.

Å ha liten styrke blir oppfattet som noe negativt blant mennesker. Det som det gjelder, er å ha stor styrke. Men i Guds rike er det motsatt. Dette verset betyr at det bare er den som har liten styrke, som kan holde fast på Herrens ord. De som er fattige i seg selv, og har liten styrke, er de eneste som kan holde fast ved Ordet.

Seier i kristenlivet

Hvordan skal vi vinne seier i vårt kristenliv? Vi føler ofte at vi lider nederlag på den ene og den andre front. Så sies det at problemet er mangel på kraft. Man får tilbud om åndsmeddelelse for å finne veien ut av problemet. For det er min kraftløshet som hindrer meg i å vinne seier over synd og leve et effektivt kristenliv. Er dette den veien Bibelen angir for oss? Nei! Du vinner seier ved å være svak. *”For når jeg er skrøpelig, da er jeg sterk!”* (2 Kor 12,10). Dette illustreres så talende i Dommernes bok kapittel 7: *”Da sa Herren til Gideon: Du har for mye folk med deg til at jeg skulle gi midianittene i deres hånd. For da kunne Israel rose seg mot meg og si: Min egen hånd har frelst meg. La det nå ropes ut for folket: Den som er redd og fryktsom, kan snu og fare hjem igjen fra Gilead-fjellet! Da var det tjueto tusen av folket som vendte tilbake, men ti tusen ble igjen. Men Herren sa til Gideon: Ennå er det for mye folk!”* Man skulle tro det at når de skulle ut i krigen, måtte de ha flest mulig menn. Men i Guds rike forholder det seg helt annerledes. Av de 32 000 ble det til slutt igjen bare 300. *”Med de tre hundre mann som lepjet, vil jeg frelse dere og gi midianittene i din hånd. Men resten av folket kan gå hver til sitt.”* Hvorfor var det galt å være så mange? Det svarer Herren på: *”For da kunne Israel rose seg mot meg og si: Min egen hånd har frelst meg.”* Herren er ikke interessert i at vi blir sterke og stolte. Når Herren skal utføre verket i oss, så gjør han det på den måten at vi blir små og hjelpeløse. Da først blir vi avhengige av Herren. Men disse 300 måtte vel utstyres med skikkelig våpen? Nei! Ikke det heller. *”Han delte de tre hundre mann i tre flokker. Så gav han dem alle basuner i hendene og tomme krukker, og inne i krukkene var det fakler. Alle de tre flokkene blåste i basuner og knuste krukkene. Med venstre hånd grep de faklene og i høyre hånd holdt de basunene som de blåste i, og de ropte: Sverd for Herren og for Gideon! De ble stående hver på sin plass rundt leiren. Da begynte alle som var i leiren å løpe og rope, og så flyktet de. Mens de tre hundre blåste i basuner, vendte Herren den enes sverd mot den andre overalt i leiren.”*

Slik vinner også du seier i ditt kristenliv ved å være svak i deg selv og avhengig av Herren. På samme måte er det også når det gjelder å kunne bli brukbar i Guds rike. I Apg 7,22 står det om Moses, da han hadde vokst opp ved Faros hoff, at *”han var mektig i ord og gjerninger.”* Men det skulle gå ytterligere 40 år til før Moses kunne bli i stand til å bli det som Herren hadde tenkt med ham, og føre folket ut ifra Egypten (2 Mos 7,7). Å være brukbar i Guds rike er ikke å være mektig i ord og gjerninger, men å være fattig og avhengig av Herren.

Den karismatiske erfaringen

Hvis vi nå vender oss til de karismatiske retninger, hvordan forholder det seg der i forhold til det vi har snakket om ovenfor? Når man ser på taler, sanger og bøker som brukes i denne bevegelsen, finner man fort ut at den er fremmed for fattigdommen i ånden. Kristenlivet blir hele tiden

beskrevet som kraft, kjærlighet, å være fri og glad. De *positive* ordene har overvekt. Når du lytter til den karismatiske forkynnelsen, er det noen typiske trekk som stadig kommer igjen. Tales det om vekkelse, så mener man en ny opplevelse, å bli fylt av Ånden og få kraft. Det gjelder å komme seg opp på et høyere trinn.

I en artikkel om Oslo Kristne Senter leser vi: *"Mange har det synet at bare man har syndenes forlatelse så er det ikke så viktig om en ligger på minussiden med det meste. Vi ser imidlertid Bibelen taler annerledes om dette, og vi tror at Gud har lagt forholdene til rette for å kunne lykkes i det Han har for oss."* (Fra boken "Dette tror vi", Tyri Forlag 1994). Sitatet er fra en av de mer ytterliggående retningene, men samtidig typisk for karismatisk tankegang. Syndenes forlatelse er ikke nok. "Gud har mer å gi". Har man ikke annet enn syndenes forlatelse, så ligger man på minussiden, hvis man ikke oppnår det åndelige overskudd som de taler om. Alle syke skal bli helbredet, om de bare tror. Man skal i alle ting leve et liv i seier. Det er klart at slike løfter om åndelig lykke virker tiltrekkende – ikke minst på dem som synes livet er tomt og fullt av nederlag. Men er den ensidige vekten på dette i samsvar med Bibelen?

Paven: - Rett liv er nok

De som ikke tror, blir frelst dersom de lever et rettferdig liv, sa paven i en kontroversiell uttalelse onsdag. Pave Johannes Paul II talte til 30 000 pilgrimer som hadde samlet seg på Petersplassen i Vatikanet. Han fremholdt den liberale tolkningen av Bibelens undervisning om frelse, som stammer fra Det annet vatikankonsil, skriver vårt Land's nettutgave. Alle som lever et rettferdig liv vil bli frelst, selv om de ikke tror på Jesus Kristus og Den romersk katolske kirke, sa paven. Han henviste til Bergprekenen, der Jesus gir løfter til de fattige i ånden, de rene av hjertet, de saktmodige og de som lider for rettferdighetens skyld. Evangeliet lærer at de som lever i samsvar med saligprisningene i bergprekenen skal få arve Guds rike, sa Johannes Paul II.

Kampen mot kjødet

En sak som Det nye testamente taler en god del om, er kampen mot kjødet, den gamle adam. De troende står her i verden i en kamp mot synden i sitt liv (se f.eks. Rom 6; 8; Gal 5; Heb 12,1-4). Men dette ser det ikke ut til at karismatikerne ofrer noen særlig tanke. De ser bort fra og synes egentlig å fornekte det totale syndefordervet i mennesket. I Rom 7,22-25 leser vi følgende: *"For etter mitt indre menneske slutter jeg meg med glede til Guds lov. Men i mine lemmer ser jeg en annen lov, som strider mot loven i mitt sinn, og som tar meg til fange under syndens lov, som er i mine lemmer. Jeg elendige menneske! Hvem skal fri meg fra dette dødens legeme! Gud være takk, ved Jesus Kristus, vår Herre! Jeg, som jeg er, tjener da Guds lov med mitt sinn, men syndens lov med mitt kjød."* En del vil mene at apostelen i dette avsnittet taler om seg selv før omvendelsen. Men at det er livet etter omvendelsen apostelen taler om, er innlysende og veldig klart. Legg merke til versene 22-23: *"For etter mitt indre menneske slutter jeg meg med glede til Guds lov. Men i mine lemmer ser jeg en annen lov, som strider mot loven i mitt sinn, og som tar meg til fange under syndens lov, som er i mine lemmer."* Han taler her om sitt indre menneske *"som tar meg til fange under syndens lov, som er i mine lemmer."* Det kunne han ikke gjort, hvis han hadde vært uomvendt, for da hadde han bare hatt den ene naturen.

Glede og anfektelse

Å være en kristen er flere ting. Det er sant at det bringer glede. Det er glede over det Jesus har

gjort i mitt sted. Det skaper frelsesjubel i mitt indre. *"De så opp til ham og strålte av glede"* (Salm 34,6). Bibelen taler videre om styrke og kraft som blir den troende til del. Men det er ikke en kraft vi har i oss selv. Det er en kraft vi har i Kristus. Den gis ved nåden (Ef 3,20; 6,10; 2 Tim 2,1; Heb 13,9). Også anføktelse, kamp, strid, dødsskyggens dal hører med til troslivet. En hører i dag de som sier at en kristen ikke har noen strid å kjempe, annet enn mot ytre fiender og omstendigheter. Når Paulus sier at *"jeg har stridd den gode strid, fullendt løpet, bevart troen"* (2 Tim 4,7), mener de at det bare betyr en strid som vi skal kjempe overfor våre medmennesker – en strid og en nød som skapes overfor dem som ikke er frelst, blant annet. Men en kristen har ingen strid å kjempe i det indre, mot synden. En slik påstand er vranglære. For Skriften sier noe helt annet. Når et menneske blir omvendt, går det ikke over fra å være en synder til å være bare rettferdig, eller være rettferdig i seg selv. Det går over til å være en synder og rettferdig *samtidig*. En kristen er en rettferdiggjort synder, tilregnet Jesu rettferdighet av bare nåde. Overfor Gud står vi fullkomne i Jesu rettferdighet. Men den gamle adam, vår syndige natur, blir vi ikke kvitt så lenge vi er her i verden. *"For kjødet begjærer imot Ånden, og Ånden imot kjødet. De to står hverandre imot, for at dere ikke skal gjøre det dere vil"* (Gal 5,17). For den som er rett omvendt, vil det bli en strid mellom kjød og ånd. Den karismatiske bølgen har brakt med seg et ubibelsk menneskesyn som svekker denne sannheten.

For at et menneske skal bli frelst, og bli bevart som en kristen, må også loven få gjøre sin gjerning. Dette skjedde med Paulus, og det må også skje med deg. *"Jeg levde en gang uten lov. Men da budet kom, våknet synden til live. Jeg derimot døde. Og det viste seg at budet, som skulle være til liv, ble til død for meg. For synden benyttet seg av budet og dåret meg og drepte meg ved det"* (Rom 7,9-11). En må gå fallitt på alt sitt eget, også den fromhet og kristendom en måtte ha bygd opp, for å bli frelst. Uten lovens gjerning får heller ikke evangeliet komme til og skape liv i Gud. *"Ved loven kommer erkjennelse av synd"* (Rom 3,20). Den er blitt *"vår tuktemester til Kristus"* (Gal 3,24). I Kristus er vi fri fra lovens fordømmelse, men loven skal fortsatt åpenbare og dømme kjødets gjerninger.

Sann kristen vekkelse

Når vi taler om vekkelse til de troende, så betyr det fornyelse. Det er å bli ribbet for all sin egen hjemmelaget kristendom. Det er å bli fattig og knust. Det er å vokse nedover i egne øyne. Skal jeg fornyes, må jeg drepes, åndelig talt. Loven må få knuse og føre et menneske inn i det innerste fangehull, der det ikke er noe håp. Det er for at jeg skal få se mer av Jesus. Vekkelse er syndenød. Vekkelse er ikke å tale om all verdens ugudelighet eller om alt som er galt. Det er å forkynne loven inn i samvittigheten, slik at et hvert menneske blir stående overfor Gud som den hellige dommer. Men vekkelse er også å forkynne Kristus, slik at han blir stor for ditt hjerte. *"For så sier Den Høye, Den Opphøyede, han som troner for evig, han som bærer navnet Hellig: I det høye og hellige bor jeg, og hos den som er sønderknust og nedbøyd i ånden, for å gjenopplive de nedbøydets ånd og gjøre de sønderknustes hjerter levende"* (Jes 57,15). Når det åndelig grunnproblemet ikke lenger er synden og vreden, men svakheten og den manglende åndskraft, har det skjedd en alvorlig vektforskyvning. Karismatikerne advarer gjerne mot *"elendighetsteologien"*, nemlig den forkynnelse som støtt og stadig minner oss om hvor syndige vi er. Å tale om synd og nåde er et stadium de er kommet forbi. Men en slik tankegang er farlig. En kristen er og blir en rettferdiggjort synder. Derfor må nåden mottas på nytt og på nytt. Forkynnelsen om Kristi *"fremmede"* rettferdighet er alltid ny og nødvendig for en kristen. Å tenke at man er kommet opp på et nivå der seier over synden regnes som selvfølge, er farlig også fordi det blinder en for Satans fristelser, slik at man lett kan komme på avstand fra Kristus og

nåden uten å være klar over det.

Åndelig lunkenhet

I Åp 3 tales om det om menigheten i Laodikea. *"Jeg vet om dine gjerninger, at du verken er kald eller varm. Det hadde vært godt om du var kald eller varm. Men fordi du er lunken, og verken kald eller varm, vil jeg spy deg ut av min munn"* (v 15-16).

Jesus taler klart om at det i åndelig henseende bare finnes to flokker av mennesker: De frelste og de fortapte (Matt 25,34.41).

I brevet til Laodikea tales det om tre slags mennesker. Hvordan skal vi forstå det? De varme er de troende, de som har liv i Gud. De kalde er de som ikke er frelst. Men hvem er de lunkne? Mange kristne kjenner på sine store kulde og likegyldighet. De synes ikke de elsker Jesus som de ville. De blir fristet av syndige tanker. De føler på motvilje mot Guds ord. De kjenner på liten kjærlighet. Kristenlivet virker tørt. De kjenner seg lite glad som kristne. De får utrette så lite for Jesus. Når de leser Bibelen, synes de ikke at Ordet får riktig tak i hjertet. Så sier den ærlige kristne: "Jeg er lunken. Synder jeg egentlig ikke med vilje, når jeg gjør ting som jeg visste var synd, men likevel gjorde jeg det?" Du sier videre at du ikke kan forstå at ikke Jesus blir lei av deg. Videre spør du: "Kan jeg være en kristen når jeg til stadighet faller i den samme synden?" Du sier også at når du til stadighet må trøste deg til hva Jesus har gjort, er ikke det å synde på nåden? Hør! Du som har det slik: Du er ikke lunken. Du er frelst. Den som må leve av Jesus alene og må ha alt i ham, du er frelst. Det påpekes ofte at Gud har mer å gi. Men i 2 Pet 1,3 står det: *"Ettersom hans guddommelige makt har gitt oss alt som tjener til liv og guds frykt, ved kunnskapen om ham som har kalt oss ved sin egen herlighet og kraft"*

Gud har gitt oss alt i Kristus. Ikke litt, men alt. *"Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som har velsignet oss med all åndelig velsignelse i himmelen i Kristus"* (Ef 1,3). Derfor ber apostelen videre for troende: *"... og gi deres hjerter opplyste øyne, så dere kan forstå hvilket håp han har kalt dere til, hvor rik på herlighet hans arv er blant de hellige"* (Ef 1,18).

Kjennetegnet på de lunkne er helt annet. Det finner vi i vers 17: *"Fordi du sier: Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød – og du vet ikke at du er ussel og ynkelig og fattig og blind og naken"* *"Fordi du sier: Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød"*.

De lunkne er i virkeligheten ikke frelst. En jente jeg snakket med for flere år siden, sa til meg, da jeg spurte om hun noensinne hadde tvilt på om hun var et Guds barn: "Nei! Jeg har aldri tvilt på det. Jeg har aldri hatt problemer med det. Jeg har aldri kjent på noen anfektelser og nød i forbindelse med å være en kristen." Hva er det? Det er å være lunken. *"Jeg er rik, jeg har overflod og har ingen nød"*.

Du er lunken, du som i ditt indre er tilfreds med deg selv, som ikke kjenner på noen elendighet hos deg selv, eller ikke er redd om du er på vei til himmelen eller helvete. Du er lunken som ikke ransaker deg selv for å finne ut hvor du står i ditt gudsforhold.

Det er tragisk å se hvordan noe av det som den karismatiske bevegelsen legger så stor vekt på, minner om Laodikea-menighetens vitnesbyrd om seg selv. Dersom det virkelig er slik at den indre fattigdom og elendighet er et ukjent begrep, lever man i en lunken tilstand. Det ville være forferdelig hvis det skulle hende deg.

Gudsfrykt

I Jes 11,2 får vi en beskrivelse av forskjellige navn som Guds Ånd har, deriblant *”den Ånd som gir kunnskap om Herren og frykt for ham”*. Dette er ikke en slik frykt som man hadde før man ble frelst. Men ved troen på Jesus kom det en ny frykt, som er en frykt for en selv – en frykt for å komme bort fra Jesus. *”Og frykt for meg vil jeg legge i deres hjerte, så de ikke skal gå bort fra meg”* (Jer 32,40). Denne frykten er en bevarende makt i våre liv. Den jager oss inn til Jesus til undersøkelse. Denne frykten gir seg utslag i at man sier: *”Er jeg rett omvendt? Jeg er så redd for å bedra meg selv. Jeg er så rett for å miste deg, Jesus.”* Har du merket dette? Det er Åndens virkning! *”Salig er det menneske som alltid frykter”* (Ordspr 28,14). Har du frykten for å gå fortapt? *”For så mange som drives av Guds Ånd, de er Guds barn”* (Rom 8,14).

Avslutning

Det er ikke småtterier å eie syndenes forlatelse. Det er det største som finnes. *”For dere kjenner vår Herre Jesu Kristi nåde, at han for deres skyld ble fattig da han var rik, for at dere ved hans fattigdom skulle bli rike”* (2 Kor 8,9). Dette er i sannhet rikdom. Får man riktig øynene opp for dette budskapet, ønsker man seg ikke noe annet her på jorden. Jeg skal ikke ”få til” dette med å være en kristen. Men jeg skal hele tiden leve i avhengighet av Jesus, og ha alt i ham til enhver tid. Det er den veien Skriften angir for oss. Så bærer jeg syndens følger, med sykdom og andre lidelser som følger med, så lenge jeg lever her på jord. Noen får opplevelse helbredelse, andre ikke. Men det kommer en dag da *”han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne. Og døden skal ikke være mer, og ikke sorg, og ikke skrik, og ikke pine skal være mer. For de første ting er veket bort”* (Åp 21,4).